

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Petry HAJŠELOVEJ, Jozefa LUKÁČA a Evy HUDECOVEJ k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a doplňajú niektoré zákony (tlač 972)

1. V čl. I, bode 7 § 65 ods. 9 sa slovo „päť“ nahrádza slovom „šesť“.

Odôvodnenie k bodu 1:

Navrhuje sa interpretačné spresnenie určenia roku, v ktorom Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vydá všeobecne záväzný právny predpis, ktorým zverejní neupravený všeobecný dôchodkový vek pre príslušný ročník a ustanoví všeobecný dôchodkový vek pre príslušný ročník, tak aby bol dôchodkový vek známy všetkým dotknutým poistencom minimálne 5 rokov vopred. Napríklad dôchodkový vek, ktorý bude prvý krát príslušným ročníkom dovŕšený v roku 2031 by malo ministerstvo zverejniť v roku 2025.

2. V čl. I sa za bod 7 vkladajú nové bod 8 až 10, ktoré znejú:

„8. V § 66 ods. 6 písm. h) sa číslovka „2022“ nahrádza číslovkou „2024“.

9. V § 66 ods. 6 písm. i) sa slová „2023 do 31. decembra 2023“ nahrádzajú slovami „2025 do 31. decembra 2026“.

10. V § 66 ods. 6 písm. j) sa číslovka „2023“ nahrádza číslovkou „2026“.

Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Tieto body nadobúdajú účinnosť 1. januára 2023, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Odôvodnenie k bodu 2:

Vzhľadom na návrh úpravy sadzby poistného na starobné poistenie za sporiteľa v II. pilieri v § 131 ods. 2 sa navrhuje za dotknuté obdobie proporcionálne upraviť aj výška krátenia predčasného starobného dôchodku a starobného dôchodku z I. piliera (§ 66 ods. 6 zákona o sociálnom poistení).

3. V čl. I, bode 8 § 66b ods. 1 sa slová „vzniká od 1. januára príslušného kalendárneho roku poberateľovi starobného dôchodku, poberateľovi invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a poberateľovi“ nahrádzajú slovami „má poberateľ starobného dôchodku, poberateľ invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a poberateľ“.

Odôvodnenie k bodu 3:

Navrhuje sa úprava momentu vzniku nároku na rodičovský dôchodok a na jeho výplatu, v zmysle ktorej nárok na rodičovský dôchodok vznikne odo dňa poberania starobného dôchodku, invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku, alebo výsluhového dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku. Uvedené zabezpečí, že nárok na rodičovský dôchodok a na jeho výplatu vznikne skôr ako od 1. januára nasledujúceho kalendárneho roku. Zároveň sa navrhuje pomerné určenie sumy rodičovského dôchodku, ktorý sa bude vyplácať v prvom roku nároku.

4. V čl. I, bode 8 § 66b ods. 1 písm. a) prvom bode a písm. b) prvom bode sa slová „roku, a“ nahrádzajú slovami „roku; § 78 ods. 1 prvá veta sa použije primerane, a“.

Odôvodnenie k bodu 4:

Navrhuje sa interpretačné spresnenie podmienok nároku na rodičovský dôchodok a určenia jeho sumy tak, že obdobie dôchodkového poistenia na účely vzniku nároku na rodičovský dôchodok a určenia jeho sumy sa bude hodnotiť až od momentu zaplataenia poistného na dôchodkové poistenie v správnej sume. (vo výške určenej ku dňu určenia sumy rodičovského dôchodku). Ak teda napr. SZČO zaplatí poistné iba čiastočne, nebude sa až do zaplataenia celej sumy dlžného poistného na dôchodkové poistenie toto obdobie na účely vzniku nároku na rodičovský dôchodok jeho rodiča a na účely určenia jeho sumy hodnotiť.

5. V čl. I, bode 8 § 66b ods. 1 písm. a) druhom bode a písm. b) druhom bode a v ods. 2 a 3 sa slovo „októbra“ nahrádza slovom „augusta“.

Odôvodnenie k bodu 5:

V záujme administratívnej vykonateľnosti sa navrhuje posun lehoty na uskutočnenie vyhlásení, s ktorými je spojený vznik nároku na rodičovský dôchodok, z konca októbra kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárnemu roku, za ktorý sa posudzuje splnenie podmienok na vznik nároku na výplatu rodičovského dôchodku (príslušný kalendárny rok).

6. V čl. I, bode 8 § 66b ods. 2 sa slovo „šiesty“ nahrádza slovom „piaty“.

Odôvodnenie k bodu 6:

Navrhuje sa spresnenie časového úseku, od ktorého môže na základe vyhlásenia dieťaťa zaniknúť nárok na rodičovský dôchodok. Navrhuje sa, aby nárok na rodičovský dôchodok na základe vyhlásenia dieťaťa zanikol najskôr od 1. januára piateho kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, v ktorom naposledy vznikol nárok na rodičovský dôchodok.

7. V čl. I, bode 8 § 66b sa za odsek 6 vkladajú nové odseky 7 a 8, ktoré znejú:
„(7) Na účely nároku na výplatu rodičovského dôchodku, obdobie dôchodkového poistenia nie je obdobie povinného dôchodkového poistenia, v ktorom dieťa uvedené v § 60a ods. 4 nemalo vymeriavací základ na platenie poistného na starobné poistenie z dôvodu uplatnenia odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci.“

(8) Na účely nároku na výplatu rodičovského dôchodku sa za príslušný kalendárny rok považuje kalendárny rok, za ktorý sa posudzuje splnenie podmienok na vznik nároku na výplatu rodičovského dôchodku.“.

Nasledujúce odseky sa primerane prečíslujú.

Odôvodnenie k bodu 7:

Navrhuje sa, aby na účely nároku na výplatu rodičovského dôchodku obdobie dôchodkového poistenia nebolo také obdobie povinného dôchodkového poistenia, v ktorom poistenec nemal vymeriavací základ na platenie poistného na starobné poistenie z dôvodu uplatnenia odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci. Uvedené sa navrhuje v súlade s ústavnou garanciou práva dieťaťa na asignáciu časti platby spojenej s účasťou na systéme primeraného hmotného zabezpečenia v starobe, nakoľko pri uplatnení uvedenej odpočítateľnej položky dieťa nebude platiť poistné na starobné poistenie.

V záujme predchádzania interpretačným pochybnostiam sa navrhuje definovať pojem „príslušný kalendárny rok“, ako rok za ktorý sa posudzuje splnenie podmienok na vznik nároku na výplatu rodičovského dôchodku.

8. V čl. I, bode 8 § 66c ods. 1 sa slová „z ktorého“ nahrádzajú slovami „z ktorých“ a vypúšťa sa bodkočiarka a slová „§ 60 ods. 1 druhá veta sa použije primerane“.

Odôvodnenie k bodu 8:

Navrhujú sa spresnenia a legislatívno-technické zmeny.

9. V čl. I, bode 8 § 66c odsek 2 znie:

„(2) Úhrn súm rodičovských dôchodkov viacerých poberateľov dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku v príslušnom kalendárnom roku určených z úhrnu vymeriavacích základov jedného dieťaťa uvedeného v § 60a ods. 4, od ktorého je odvodený nárok na rodičovský dôchodok, je najviac 3 % jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacích základov tohto dieťaťa za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku, z ktorých bolo zaplatené poistné na starobné poistenie, a najviac 3 % jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu platného v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku.“.

Odôvodnenie k bodu 9:

Navrhuje sa spresnenie maximálneho úhrnu sumy rodičovských dôchodkov pre všetkých prípadných poberateľov odvodených od toho istého dieťaťa (napr. v prípade ak nárok na rodičovský dôchodok vznikne biologickým aj náhradným rodičom dieťaťa). Konkrétne sa navrhuje, aby úhrn súm rodičovských dôchodkov viacerých poberateľov dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku v príslušnom kalendárnom roku určených z úhrnu vymeriavacích základov jedného dieťaťa, od ktorého je odvodený nárok na rodičovský dôchodok, bol najviac 3 % jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacích základov tohto dieťaťa, maximálne však 3% jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu platného

v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku.

10. V čl. I, bode 8 § 66c sa dopĺňa odsekmi 3 a 4, ktoré znejú:

„(3) Suma rodičovského dôchodku sa určí podľa odsekov 1 a 2, aj ak sú podmienky nároku na rodičovský dôchodok a nároku na jeho výplatu splnené len za časť kalendárneho mesiaca.

(4) Na účely odsekov 1 a 2 sa

a) na zmeny vymeriavacích základov po 31. auguste kalendárneho roka predchádzajúceho príslušnému kalendárnemu roku neprihliada; § 112 sa nepoužije,

b) § 60 ods. 1 druhá veta, § 78 ods. 1 prvá veta a § 81 ods. 6 časť prvej vety za bodkočiarkou, druhá veta a štvrtá veta použijú primerane.“.

Odôvodnenie k bodu 10:

Navrhuje sa, aby aj v prípade ak rodičovský dôchodok patrí iba za časť kalendárneho mesiaca sa suma rodičovského dôchodku určila rovnako ako sa určuje suma rodičovského dôchodku patriaceho za celý kalendárny mesiac.

V záujme predchádzania negatívnym následkom zmeny vymeriavacieho základu (napr. povinnosti zamestnávateľov vrátiť časť rodičovského dôchodku, ktorá bola vyplatená na základe nesprávneho určenia jeho sumy v dôsledku zamestnávateľom zle stanoveného vymeriavacieho základu), ako aj v záujme eliminovania súvisiaceho administratívneho zaťaženia (zamestnávateľov, poberateľov rodičovského dôchodku a Sociálnej poisťovne) sa navrhuje, aby sa v súvislosti s určením sumy rodičovského dôchodku na zmeny vymeriavacieho základu po 31. auguste kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárnemu roku, za ktorý sa posudzuje splnenie podmienok na vznik nároku na výplatu rodičovského dôchodku (príslušný kalendárny rok) neprihliadalo.

11. V čl. I body 11 až 13 znejú:

„11. V § 67 ods. 1 písm. c) sa slová „1,2-násobku“ nahrádzajú slovami „1,6-násobku“.

12. V § 67 ods. 2 písm. c) sa slová „1,2-násobok“ nahrádzajú slovami „1,6-násobku“.

13. § 67 sa dopĺňa odsekom 8, ktorý znie:

„(8) Na účely nároku na predčasný starobný dôchodok je odpracovaným rokom rok dôchodkového poistenia, okrem

a) obdobia podľa § 142 ods. 3 písm. b) a c), za ktoré bolo dodatočne zaplatené poistné na dôchodkové poistenie,

b) doby nezamestnanosti, doby odborného školenia alebo politického školenia a doby štúdia.“.

V súvislosti s pozmeňujúcim návrhom k bodu 13 vynímam bod 2 spoločnej správy na osobitné hlasovanie.

Odôvodnenie k bodu 11:

Navrhuje sa úprava podmienky vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok, konkrétne, aby vznikol v prípade, ak suma predčasného

starobného dôchodku (resp. úhrn súm predčasných starobných dôchodkov z I. a II. piliera) bude vyššia ako 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Pôvodný návrh, aby nárok na predčasný starobný dôchodok vznikol v prípade, ak by suma predčasného starobného dôchodku (resp. úhrn súm predčasných starobných dôchodkov z I. a II. piliera) nebola nižšia ako suma minimálneho dôchodku, ktorý by na základe počtu kvalifikovaných rokov dôchodkového poistenia patril poberateľovi predčasného starobného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku (resp. nižšia ako suma minimálneho dôchodku za 30 kvalifikovaných rokov dôchodkového poistenia v prípade poistenca, ktorý nezískal ani 30 takýchto rokov), prinášal viacero kontroverzií a administratívnych komplikácií v neprospech poistenca. Konkrétne:

1. Pôvodne navrhnuté podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok by umožňovali priznanie predčasného starobného dôchodku poistencom za nerovnakých podmienok, pričom hraničná suma, od ktorej by vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok, by bola o to vyššia, čím viac kvalifikovaných rokov dôchodkového poistenia by poistenec získal (roky, v ktorých platil poistné z vymeriavacieho základu vyššieho ako 24 % priemernej mzdy v národnom hospodárstve Slovenskej republiky) - teda čím viac poistného by poistenec zaplatil, tým by mal prísnejšie podmienky na priznanie predčasného starobného dôchodku.
2. Koľko kvalifikovaných rokov obdobia poistenec získal, je možné určiť až po preukázaní skutočného a úplného stavu veci. To znamená, že uvedený údaj je známy až v konečnej fáze konania o nároku na predčasný starobný dôchodok. V niektorých situáciách by sa teda pre poistencov zhoršila dostupnosť informácií o budúcom nároku na predčasný starobný dôchodok, aktuálne poskytovaných v rámci informačno-poradenskej činnosti Sociálnej poisťovne. V súčasnosti zamestnanci Sociálnej poisťovne poskytujú informácie poistencom na ich žiadosť o tom, či suma predčasného starobného dôchodku vypočítaná orientačne, aj bez spoľahlivo a úplne preukázaného skutočného stavu veci, dosahuje zákonom stanovenú sumu, od ktorej vzniká nárok na predčasný starobný dôchodok. Na základe tejto informácie môže poistenec regulovať svoj ďalší postup. Pri zavedení právnej úpravy v zmysle pôvodného návrhu, by sa poistenec mohol dostať do nepriaznivej finančnej situácie tým, že hoci pracovný pomer/samostatnú zárobkovú činnosť ukončí (tak ako to zákon na vznik nároku na predčasný starobný dôchodok žiada), žiadosť o dôchodok sa mu zamietne a zostane bez pravidelného mesačného príjmu. Napríklad, ak poistenec má preukázané obdobie 40 rokov dôchodkového poistenia, z nich v ôsmich rokoch nemá preukázané zárobky, nie je možné tieto roky predbežne hodnotiť ako kvalifikované roky poistenia. Dá sa iba predpokladať, že pre priznanie nároku suma predčasného starobného dôchodku musí byť v rozpätí od 342,70 eur a 378,50 eur (súčasná hranica minimálneho dôchodku za 32 a 40 rokov). Ak orientačne vypočítaná suma predčasného starobného dôchodku bude nižšia ako 378,50 eur mesačne, nebude možné poistencovi poskytnúť spoľahlivú informáciu, či nárok na predčasný

starobný dôchodok vznikne. Vo výrazne horšej situácii by sa tiež ocitol poistenec, ktorý využil právo slobodného pohybu a vykonával zárobkovú činnosť mimo územia Slovenskej republiky. Rozsah získaného obdobia dôchodkového poistenia za zárobkovú činnosť vykonávanú v zahraničí totiž možno ustáliť až na základe rozhodnutia zahraničnej poisťovne (napríklad podľa niektorých právnych predpisov za určitý počet „odpracovaných dní“ získava poistenec celý kalendárny rok poistenia, prípadne dvojnásobok). Do momentu ustálenia počtu rokov dôchodkového poistenia nie je možné určiť, aká výška minimálneho dôchodku (za koľko rokov dôchodkového poistenia – na minimálny dôchodok sa hodnotia všetky roky dôchodkového poistenia získané v cudzine bez obmedzenia) je rozhodujúca pre posúdenie nároku na predčasný starobný dôchodok. Uvedené nejasnosti zároveň spôsobia, že pôvodne navrhovaná právna úprava by mala za následok nemožnosť vyplácania predčasného starobného dôchodku preddavkovo, keďže by nebolo preukázané, či poistenec spĺňa podmienku nároku na predčasný starobný dôchodok (dôchodok je možné priznať preddavkovo iba v prípade, ak je jednoznačne ustálené, že nárok vznikol, ale nie je možné ustáliť sumu dôchodku).

Obdobná úprava sa navrhuje aj v návrhu právnej úpravy zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Navrhuje sa úprava definície odpracovaných rokov tak, aby sa do odpracovaných rokov nezapočítavali doby štúdia a nezamestnanosti získané podľa právnych predpisov iných štátov (napr. členských štátov EÚ, resp. štátov s ktorými ma SR uzatvorené zmluvy o sociálnom zabezpečení). Uvedeným sa zabezpečí rovnosť hodnotenia odpracovaných rokov pre všetkých dotknutých poistencov.

12. V čl. I, bode 14 § 68 ods. 1 písm. b) sa slová „najvyšší známy“ nahrádzajú slovami „posledný určený“ a na konci pripájajú tieto slová: „a zvýšený o dva mesiace za každý kalendárny rok rozdielu roku narodenia tohto poistenca a príslušného ročníku, pre ktorý bol určený posledný všeobecný dôchodkový vek“.

Odôvodnenie k bodu 12:

V záujme posilnenia princípu aktuárnej neutrality sa navrhuje, aby v prípade, ak dôchodkový vek poistenca, ktorému sa priznáva nárok na predčasný starobný dôchodok za najmenej 40 odpracovaných rokov nie je známy, sa k naposledy určenému dôchodkovému veku pripočítali dva mesiace za každý kalendárny rok rozdielu medzi rokom narodenia dotknutého poistenca a ročníkom, ktorému bol naposledy určený dôchodkový vek. Takto určený „domnelý“ dôchodkový vek sa následne použije pri určení sumy predčasného starobného dôchodku dotknutého poistenca.

13. V čl. I, bode 17 § 69a ods. 2 druhej vete sa slová „ods. 5“ nahrádzajú slovami „ods. 4“.

Odôvodnenie k bodu 13:

Navrhuje sa legislatívno-technická zmena súvisiaca so zmenou (posunom odsekov v § 82) v účinnom znení.

14. V čl. I sa vypúšťa bod 23.

Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Odôvodnenie k bodu 14

Legislatívno-technická úprava súvisiaca s úpravou v bode 11 pozmeňujúceho návrhu.

15. V čl. I sa za bod 25 vkladajú nové body 26 až 30, ktoré znejú:

„26. V § 131 ods. 2 písm. b) siedmom bode a písm. c) siedmom bode sa slová „roku 2022“ nahrádzajú slovami „rokoch 2022 až 2024“.

27. V § 131 ods. 2 písm. b) ôsmom bode a písm. c) ôsmom bode sa slová „roku 2023“ nahrádzajú slovami „rokoch 2025 a 2026“.

28. V § 131 ods. 2 písm. b) deviatom bode a písm. c) deviatom bode sa číslovka „2024“ nahrádza číslovkou „2027“.

29. V § 139 ods. 1 písm. b) sa na konci pripájajú tieto slová: „a ods. 2“.

30. V § 139b sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:

„(2) Pri určení pomernej časti podľa odseku 1 sa neprihliada na obdobie, za ktoré bolo zaplatené poisťné z maximálneho vymeriavacieho základu.“.

Doterajší odsek 2 sa označuje ako odsek 3.“.

Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Tieto body nadobúdajú účinnosť 1. januára 2023, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Odôvodnenie k bodu 15:

K bodom 26, 27 a 28

V súvislosti so zmenou sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v čl. III sa navrhuje úprava sadzby poisťného na starobné poistenie pre sporiteľov.

K bodom 29 a 30 (§ 139 ods. 1 a § 139b)

Zákonom o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. januára 2023 je ustanovený postup ohľadom určenia vymeriavacieho základu zamestnanca s právom na pravidelný mesačný príjem, ak mu bol tento zúčtovaný na výplatu po zániku povinného nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, a taktiež aj pre zamestnanca s právom na nepravidelný príjem po zániku povinného dôchodkového poistenia. V takomto prípade sa príjem zúčtovaný na

výplatu po zániku uvedených poistení na účely určenia vymeriavacieho základu rozpočíta na mesiace poistenia v poslednom kalendárnom roku. Analogický postup sa uplatní aj vo vzťahu k rozpočítaniu príjmu zúčtovanému na výplatu zamestnancovi s právom na nepravidelný príjem počas trvania povinného dôchodkového poistenia.

V záujme riadnej vykonateľnosti už schválenej právnej úpravy sa navrhuje spresniť, aby sa predmetný príjem nerozpočítaval na kalendárne mesiace, za ktoré už bolo poistné na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti zaplatené z maximálneho vymeriavacieho základu. V súvislosti s tým sa navrhuje legislatívnotechnická zmena v § 139 ods. 1 písm. b).

16. V čl. I sa za bod 27 vkladá nový bod 28, ktorý znie:

„28. V § 170 ods. 2 druhej vete sa na konci pripájajú tieto slová: „a účastníkom konania o nároku na rodičovský dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotský dôchodok alebo o nároku na ich výplatu, ak ide o osobné údaje uvedené v rozhodnutí, ktoré sú nevyhnutné na posúdenie nároku na rodičovský dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotský dôchodok alebo nároku na ich výplatu“.“.

Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Tento bod nadobúda účinnosť 1. novembra 2022, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Odôvodnenie k bodu 16:

Navrhuje sa rozšíriť okruh dôvodov poskytovania osobných údajov poistenca tretím osobám, konkrétne poberateľom rodičovských a pozostalostných dôchodkov, nakoľko v záujme preskúmateľnosti rozhodnutí súvisiacich s uvedenými dôchodkami je potrebné pri určení sumy týchto dôchodkov uviesť základ pre jej výpočet, t.j. sumu dôchodku, od ktorého bol nárok na pozostalostný dôchodok odvodený, resp. vymeriavací základ dieťaťa.

17. V čl. I, bode 28 § 233 ods. 11 sa za slová „dovršení dôchodkového veku“ vkladajú slová „a o poberateľovi starobného dôchodku a invalidného dôchodku po dovršení dôchodkového veku, ktoré vypláca príslušný útvar sociálneho zabezpečenia alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia,“.

Odôvodnenie k bodu 17:

V záujme riadnej vykonateľnosti poskytovania rodičovského dôchodku Sociálnou poisťovňou poberateľom dôchodkov vyplácaných po dovŕšení dôchodkového veku zo systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov sa navrhuje rozšíriť okruh dôchodkových dávok (aj o starobné a invalidné dôchodky), v súvislosti s ktorými budú príslušné útvary a orgány povinné poskytovať informácie Sociálnej poisťovni.

18. V čl. I bod 29 znie:

„29. Za § 293ft sa vkladajú § 293fta a 293ftb, ktoré vrátane nadpisu nad § 293fta znejú:

„Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. novembra 2022

§ 293fta

Ak nárok na predčasný starobný dôchodok vznikol pred 1. novembrom 2022, podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok sa posudzujú podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. októbra 2022.

§ 293ftb

- (1) Nárok na rodičovský dôchodok vzniká najskôr od 1. januára 2023.
- (2) Na účely vzniku nároku na rodičovský dôchodok v roku 2023
 - a) je možné vyhlásenie podľa § 66b ods. 1 písm. a) druhého bodu a písm. b) druhého bodu urobiť do 28. februára 2023,
 - b) splnenie podmienky podľa § 66b ods. 1 písm. a) druhého bodu a písm. b) druhého bodu sa posudzuje k 28. februáru 2023.
- (3) O nároku na rodičovský dôchodok, ktorý vznikol do 28. februára 2023 a nároku na jeho výplatu rozhodne Sociálna poisťovňa najneskôr do 30. septembra 2023.
- (4) Nárok na rodičovský dôchodok za rok 2023 a nárok na jeho výplatu trvá do 31. decembra 2023, aj ak podmienky nároku na rodičovský dôchodok a nároku na jeho výplatu poberateľ dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku prestal spĺňať po 28. februári 2023.
- (5) Za rok 2023 sa rodičovský dôchodok vyplatí v jednej úhrnnej splátke; § 116 ods. 3 v znení účinnom od 1. novembra 2022 sa nepoužije.“.“

Tento bod nadobúda účinnosť 1. novembra 2022, čo sa premietne do článku o účinnosti.

V súvislosti s týmto pozmeňujúcim návrhom vynímam bod 4 spoločnej správy na osobitné hlasovanie.

Odôvodnenie k bodu 18:

V záujme zachovania získaných nárokov sa navrhuje aby sa podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok, na ktorý nárok vznikol pred 1. novembrom 2022, posudzovali podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. októbra 2022.

Vzhľadom na administratívnu náročnosť zavedenia rodičovského dôchodku (príprava metodiky/zaškolenie zamestnancov), ako aj na potrebu rozsiahlych súvisiacich zmien v informačných systémoch Sociálnej poisťovne sa navrhuje, aby o rodičovskom dôchodku za rok 2023, na ktorý nárok vznikol do 28. februára 2023 Sociálna poisťovňa rozhodla najneskôr do 30. septembra 2023. Primerane tomu sa navrhujú upraviť aj lehoty na doručenie vyhlásenia dieťaťa o tom, že rodičovský dôchodok má/nemá vzniknúť. Zároveň sa navrhuje aby sa rodičovský dôchodok v roku 2023 vyplatil za celý kalendárny rok 2023 v jednej úhrnnej splátke (napr. vek nárok na rodičovský dôchodok vznikne v auguste 2023 vyplatí sa naraz za mesiace august až december). Pre tento účel sa podmienka poberania starobného dôchodku, invalidného dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku, alebo výsluhového dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku,

u poberateľa rodičovského dôchodku, ktorý ju prestal splňať po 28. februári 2023, považuje do konca roka 2023 za splnenú.

19. V čl. I sa za bod 29 vkladá nový bod 30, ktorý znie:

„30. Za § 293fv sa vkladajú § 293fw až 293fz, ktoré vrátane nadpisu § 293fz znejú:
„§ 293fw

Dôchodkový vek poistenca narodeného pred rokom 1967 sa určí podľa prílohy č. 3a, ak tento zákon v § 274 neustanovuje inak; ak obdobie výchovy dieťaťa nemožno zohľadniť na určenie dôchodkového veku žene, dôchodkový vek muža narodeného v rokoch 1957 až 1966, ktorý dieťa vychoval, sa určí podľa prílohy č. 3b. Na účely podľa prvej vety platí § 65 ods. 6 a 7 v znení účinnom od 1. januára 2023 rovnako.

§ 293fx

- (1) Sociálna poisťovňa novo určí sumu predčasného starobného dôchodku alebo starobného dôchodku podľa § 69a ods. 1 podľa tohto zákona v znení účinnom od 1. januára 2023 poistencovi, ktorý získal 40 odpracovaných rokov do dovŕšenia dôchodkového veku pred 1. januárom 2023, najneskôr do 31. decembra 2026.
- (2) Do odpracovaných rokov sa nezapočítava obdobie, za ktoré bola zvýšená suma predčasného starobného dôchodku alebo starobného dôchodku podľa § 293fi.

§ 293fy

- (1) Ak je príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3 plynúci z právneho vzťahu na základe
 - a) dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru určenej podľa § 227a v znení účinnom do 31. decembra 2022, ktorý zakladá právo na pravidelný mesačný príjem, zúčtovaný po 31. decembri 2022 za obdobie pred 1. januárom 2023, povinné dôchodkové poistenie fyzickej osoby v tomto právnom vzťahu sa za obdobie pred 1. januárom 2023 posudzuje podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. decembra 2022,
 - b) dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ktorý zakladá právo na nepravidelný príjem, zúčtovaný za obdobie pred 1. januárom 2023, povinné dôchodkové poistenie fyzickej osoby v tomto právnom vzťahu sa za obdobie pred 1. januárom 2023 posudzuje podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. decembra 2022.
- (2) Ak fyzickej osobe podľa odseku 1 vznikne povinné dôchodkové poistenie zamestnanca, na určenie vymeriavacieho základu, platenie poistného a na povinnosť zamestnávateľa prihlásiť tohto zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia sa vzťahuje tento zákon v znení účinnom do 31. decembra 2022; na právny vzťah podľa odseku 1 písm. b), ktorý trvá po 31. decembri 2022, sa na účely posúdenia povinného dôchodkového poistenia a určenia vymeriavacieho základu hľadí, akoby zanikol 31. decembra 2022. Ak fyzickej osobe podľa odseku 1 nevznikne povinné dôchodkové poistenie zamestnanca, na určenie vymeriavacieho základu zamestnávateľa a na platenie poistného na úrazové poistenie a poistného na garančné poistenie sa vzťahuje tento zákon v znení účinnom do 31. decembra 2022.

§ 293fz

Prechodné ustanovenie účinné od 1. februára 2023

- (1) Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu¹⁾ za celé obdobie pred 1. júlom 2022, splatné do 31. januára 2023, ak toto dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie boli v plnom rozsahu zaplatené do 31. augusta 2023; § 170 ods. 21 posledná veta sa vzťahuje rovnako.
- (2) Pôsobnosť podľa odseku 1 patrí vecne príslušnej pobočke, ktorá rozhoduje o uložení penále podľa § 178 ods. 1 písm. a) deviateho bodu.“.“.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Ustanovenia § 293fw až 293fy nadobúdajú účinnosť 1. januára 2023 a ustanovenie § 293fz nadobúda účinnosť 1. februára 2023, čo sa premietne do článku o účinnosti.

V súvislosti s týmto pozmeňujúcim návrhom vynímam bod 5 spoločnej správy na osobitné hlasovanie.

Odôvodnenie k bodu 19:

V súvislosti s úpravou § 139b a § 139c zákona o sociálnom poistení v novom úplnom znení zákona č. 125/2022 Z. z. sa navrhuje (§ 293fy) spresniť riešenie situácie, keď z dohody o prácach vykonaných mimo pracovného pomeru, ktorá vznikla pred 1. januárom 2023 má zamestnanec za obdobie do 31. decembra 2022 zúčtovaný príjem zo závislej činnosti bez ohľadu na to, či je zúčtovaný pred 1. januárom 2023, alebo po 31. decembri 2022. Na vznik povinného dôchodkového poistenia zamestnanca, na určenie vymeriavacieho základu, na platenie poistného a na povinnosť zamestnávateľa prihlásiť tohto zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia sa bude vzťahovať zákon o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2022.

Uvedené sa vzťahuje rovnako na situáciu, keď právny vzťah založený dohodou o prácach vykonaných mimo pracovného pomeru zanikol pred 1. januárom 2023, ako aj na situácie, ak tento právny vzťah po 31. decembri 2022 pokračuje ďalej.

Navrhovanou právnou úpravou (§ 293fz) sa vychádza v ústrety fyzickým osobám a právnickým osobám, ktoré nesplnili povinnosť odvádzať poistné a príspevky včas a v správnej sume za obdobie pred 1. júlom 2022. Sociálna poisťovňa za podmienky, že dlžné poistné a príspevky budú najneskôr do 31. augusta 2023 zaplatené, nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť už predpísané, ale ešte nezaplatené penále, ktoré by z titulu omeškanej platby poistného a príspevkov alebo platby poistného a príspevkov v nesprávnej sume inak muselo byť predpísané a zaplatené. Navrhovaná právna úprava má všeobecný charakter, to znamená, že jej účelom je, aby sa vzťahovala na penále viažuce sa na všetky dlžné sumy poistného a

príspevkov, ktoré neboli zaplatené od roku 1993, vrátane penále, ktoré mohlo byť odpustené napr. podľa § 277 ods. 2 a 3, § 277a, § 293ap, § 293bj a § 293bl zákona o sociálnom poistení. Podmienkou na odpustenie povinnosti zaplatiť penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného a príspevkov splatných do 31. januára 2023 za celé obdobie poistenia pred 1. júlom 2022 bez ohľadu na deň zaplatenia týchto dlžných súm, najneskôr však do 31. augusta 2023 (vrátane) – čo v praxi znamená, že dlžné sumy poistného a príspevkov mohli byť zaplatené aj pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona, t. j. pred 1. februárom 2023. Splatnosť do 31. januára 2023, čo je deň, ktorý predchádza dňu účinnosti návrhu zákona, sa navrhuje z dôvodu čo najširšieho možného uplatnenia generálneho pardonu. Teda aj v prípadoch, za ktoré samostatne zárobkovo činná osoba a zamestnávateľ majú odloženú povinnosť zaplatiť poistné a príspevky za niektoré mesiace v dôsledku krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19. Ak odvádzateľ poistného (zamestnávateľ a tzv. zahraničná samostatne zárobkovo činná osoba, na ktorú sa vzťahuje zákon o sociálnom poistení) za posudzované obdobie nepredložil podklady na zistenie správnej sumy poistného a príspevkov za obdobie do 30. júna 2022, hľadá sa na neho tak, ako by mal za toto obdobie nezaplatené poistné a príspevky. V prípade zamestnávateľa je takýmto podkladom výkaz poistného a príspevkov; v prípade tzv. zahraničnej samostatne zárobkovo činnnej osoby ide o poskytnutie dokladov na posúdenie vzniku a zániku jej povinného sociálneho poistenia a určenie správnej výšky poistného. Z dôvodu, že zákon o sociálnom poistení neupravuje pôsobnosť Sociálnej poisťovne na účely nepredpisania penále a odpustenia povinnosti zaplatiť penále, navrhuje sa zveriť ju príslušným pobočkám Sociálnej poisťovne, ktoré inak o penále rozhodujú

Navrhujú sa aj legislatívno-technické zmeny (usporiadanie prechodných ustanovení)

20. V čl. III sa pred bod 1 vkladajú nové body 1 až 3, ktoré znejú:

„1. V § 22 písm. g) sa slová „roku 2022“ nahrádzajú slovami „rokoch 2022 až 2024“.

2. V § 22 písm. h) sa slová „roku 2023“ nahrádzajú slovami „rokoch 2025 a 2026“.

3. V § 22 písm. i) sa číslovka „2024“ nahrádza číslovkou „2027“.

Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Tieto body nadobúdajú účinnosť 1. januára 2023, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Odôvodnenie k bodu 20:

Navrhuje sa úprava sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkového sporenie (§ 131 ods. 2 zákona o sociálnom poistení).

21. V čl. III bod 1 znie:

„1. V § 31 písm. b), § 41 ods. 1 a § 46f ods. 5 sa slová „1,2-násobok“ nahrádzajú slovami „1,6-násobku“.“.

22. V čl. III sa vypúšťajú body 2, 5 a 6.

Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú, čo sa premietne do článku o účinnosti.

Odôvodnenie k bodom 21 a 22:

Obdobne ako v článku I sa navrhuje úprava podmienky vyplácania predčasného starobného dôchodku, konkrétne, ak úhrn súm predčasných starobných dôchodkov z I. a II. piliera bude vyšší ako 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

23. V čl. V sa slová „1. augusta 2022“ nahrádzajú slovami „1. novembra 2022“.

Odôvodnenie k bodu 23:

Navrhuje sa zmena účinnosti dotknutých ustanovení novely zákona z 1. augusta na 1. novembra 2023.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh

poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petry HAJŠELOVEJ, Jozefa LUKÁČA
a Evy HUDECOVEJ k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.
461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a
dopĺňajú niektoré zákony (tlač 972)

1. PETRA HAJŠELOVA
2. EVA HUDECOVA
3. JOZEF LUKÁČ
4. PATRIK LIMYŠI
MILOŠ SVRČEK
5. IGOR KAŠPER
6. PETER PRŮCHA
7. LUDOVIT GOGA
8. Martin Borguľa
9. Jozef Karolák
10. ADRIANA ŽEOLINSKÁ
11. Jozef Šimko
Monika PETER
12. JOZEF HLIVKA
13. Ľubos Kráček

